

p8

Tips van Teams

LEREN BUITEN DE LIJNTJES

Leerling en leermeester?

p4

Zorgen zonder dwang p13

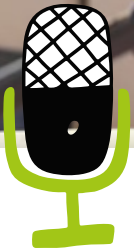
VKI PODCASTS

Zelf aan de slag p6

ONS MINI-MAGAZINE VOOR JOU!

Jaarbericht 2021

Leren buiten de lijntjes

Aan het begin van 2022 ging de wereld langzaam weer open. De mondkapjes gingen af, handen werden geschud, we kwamen weer dicht bij elkaar! Maar in de zorg was het ziekteverzuim nog nooit zo hoog. Alsof ineens de moeheid toesloeg. Bestuurders die ik sprak, maakten zich zorgen, maar zagen ook de enorme veerkracht van zorgverleners.

In dit mini-magazine vieren we de veerkracht na een zeer intensieve tijd. Want als zaken door corona niet kunnen zoals we gewend zijn, hoe dan wél? Dat vroeg om veel creativiteit en oplossingen 'buiten de lijntjes'. Ook van ons! We haalden tips op bij teams, maakten filmpjes en werkboekjes, die je zelf kunt gebruiken in je werk. Hoe kun je bijvoorbeeld zorgen zonder dwang? Of beter samenwerken met familie? Ook organiseerden we workshops online én zetten we een nieuw ontwikkeltraject op, speciaal voor verzorgenden.

In dit jaarbericht delen we tips en maken we je wegwijs, zodat je zelf aan de slag kunt met de oefeningen en inzichten van jouw collega-zorgverleners. Leer lekker buiten de lijntjes! Ik wens je veel lees- en leerplezier.

Elvira

Elvira Nijhof, directeur

Ook ik leerde buiten de lijntjes. Films inspreken is weer eens wat anders dan een strategisch plan maken!

Leerling en leermeester?

Sanne Wissenburg
Leerling (en inmiddels
mbo-verpleegkundige)

Nancy van den Berg
Wijkverpleegkundige en
sinds 2020 coördinator
wijkleercentrum
Careyn in Monster

'Welnee, we leren van elkaar!'

Hoe kun je de sprong van de schoolbanken naar de zorgpraktijk aantrekkelijker maken? En, hoe kun je óók van leerlingen leren? Vraag dat maar aan Nancy en Sanne! Zij werken bij Careyn, een van de aangesloten zorgpartners van VKI.

Wijkleercentrum

In 2020 startte Nancy – na goede ervaringen in Vlaardingen – met 'haar' wijkleercentrum in Monster. 'Ik vind het superleuk om leerlingen iets te leren over ons vak, en probeer ze enthousiast te krijgen voor de wijk. Wij proberen altijd zes stagiaires tegelijk aan te nemen, een mix van hbo'ers en mbo'ers. Zo vormen ze een team binnen ons team, en leren ze ook van elkaar en van praktische dingen als plannings.'

Liefde voor de thuiszorg

Sanne blijft! Zij kiest na haar stageperiode voor dit team in Monster. 'Ik wilde eigenlijk, net als mijn zus, in de gehandicapenzorg werken. Maar mijn laatste stage (van de vier) was hier. Ik vind de wijkzorg heel

interessant. De cliënten zijn leuk, het team heel ervaren. Ik kan hier veel meer leren over allerlei ziektebeelden.'

Van elkaar leren

'We leren ook van Sanne', vult Nancy meteen aan. 'Leerlingen kennen de meest recente theorie en protocollen. Zo blijven wij bij.' En Sanne merkt dat ze soms anders kijkt. 'Het gaat bijvoorbeeld vaak over de kwaliteit van leven, maar is er ook genoeg aandacht voor de kwaliteit van sterven? Zo'n onderwerp komt dan gewoon op de teamagenda.'

Hebben Nancy of Sanne nog tips?

Ja! Vooral goede begeleiding is belangrijk, zodat je écht het vak leert. 'Dus iedere stagiaire krijgt een eigen begeleider, die bereikbaar is, en steeds meer zelf laat doen. En: elkaar 'tips en tops' geven in plaats van nare feedback. Ik krijg ook tips, hoor!' lacht Nancy. 'Ik moet af en toe mijn kwek houden, toch San?'

Wil je meer weten over deze aanpak?

Stuur een mail naar Nancy:
na.vandenberg@careyn.nl
of bel 088-1239803
(T-team Monster).

Meer leren over
jouw rol bij leven,
zorgen en sterven?
Kom naar de
**VKI-conferentie op
6 oktober 2022.**
Bekijk het programma op
[www.vankleefinstituut.nl/
bijeenkomsten](http://www.vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten).

Van elkaar leren! Hoe doe je dat in een wereld met zo veel mogelijk afstand? Op deze pagina's zie je hoe wij dat doen. We delen praktische, inspirerende kennis uit de zorg, zodat jij ermee kunt werken. Veel leerplezier!

AAN DE ZELF SLAG

Informatieve filmpjes en werkboekje

Communicatie in teams

Communicatie lijkt zo eenvoudig, maar het gaat regelmatig mis. Hoe maak je iets bespreekbaar wat je moeilijk vindt? Hoe zeg je vriendelijk 'nee'? Samen met zorgorganisatie Careyn en de trainingsacteurs van Ervarea hebben we vijf korte filmpjes gemaakt over communiceren in teams. Bekijk ze met je collega's en bespreek met elkaar wat je opvalt en wat beter kan. We hebben daarvoor een handig werkboekje gemaakt met vragen en tips.

>> Je vindt de films en het werkboekje **hier** op www.vankleefinstituut.nl onder inspiratie.

1-2-3-kaartjes

Zelf plassen, wassen en aankleden

Mensen kunnen meer dan ze denken! Samen met Laurens en LOCOmotion (en met steun van RVO) hebben we 1-2-3-kaartjes en films gemaakt, zodat cliënten meer zélf kunnen doen. Wassen, aankleden, naar de wc, steunkousen aantrekken...

>> Bekijk de 1-2-3 kaartjes en films met ergocoach Anita en verpleegkundige Onno via www.vankleefinstituut.nl onder **projecten**.

Online update

Wetgeving en financiering in de ouderenzorg

In 2015 is de financiering van onze zorg flink veranderd. Dat bleek behoorlijk lastig, voor cliënten én zorgverleners. Daarom hebben we in 2017 een e-learning module en een website gemaakt, waarin we alle wetten en financieringsstromen op een rijtje hebben gezet. In 2021 hebben we de website en de e-learning met steun van ZonMw laten beoordelen en vernieuwd.

>> Kijk op: www.vankleefinstituut.nl onder **projecten**.

Zo ben je weer helemaal up-to-date!

VKI PODCASTS

Wat heb jij nodig voor de zorg die je wilt bieden?

Lef, trots, liefde, vrijheid?

Verpleegkundige en lector Pieterbas Lalleman pleit in de eerste VKI-podcast voor rebels leiderschap, waarin je als zorgverlener opstaat voor je vak. Benieuwd naar zijn verhaal of dat van een van de andere sprekers?

>> Kijk op www.vankleefinstituut.nl op: **Ik zorg buiten de lijntjes**. Klik **hier** om de podcast te **beluisteren**.

VKI PODCASTS

Twinning Magazine, alle lessen verzameld!

Twinning! Weet je nog? In 2016 startte dit leernetwerk tussen onderwijs en zorgpraktijk. Het kreeg een vervolg in 'Twinning twice' en daarna in 'Extended Twinning', waarin docenten, studenten, professionals én ouderen hun ervaring deelden. In 2021 is het project afgerond en zijn alle resultaten gebundeld in een informatief digitaal magazine.

>> Je vindt het magazine **hier** online.

Heb jij 'm al gezien?

10 praktische inzichten voor persoonsgericht leidinggeven

De zorg wordt persoonsgerichter. Van mens tot mens. Wat hebben teams hierbij nodig van hun leidinggevende? Hoe kan een leidinggevende persoonsgerichte zorg stimuleren? Teamleiders deelden hun ervaring, wij bundelden hun inzichten in een praktisch boekje.

>> **Nog niet gelezen?** Je vindt 'm **hier** online.

5 tips

Tip 1: Jij ziet de cliënt anders

Soms heeft de familie andere verwachtingen of ideeën over de zorg dan jij. Dat ligt niet altijd aan 'te hoge verwachtingen'. Jij ziet jouw cliënt in deze fase van zijn leven. Een zoon, dochter, partner of zus kijkt soms met de bril van vroeger.

Wie zie jij? Wat doet een aandoening met jouw cliënt? Deel je ervaring. En vraag wat de familie herkent, of juist niet. Luister, stel je mening eventueel bij en wees je ervan bewust dat jullie allebei anders naar de cliënt kijken.

2

Tip 2: Doe even niets

Misschien herken je het wel: iemand vindt iets een probleem, en voordat je het weet geef jij een advies of 'oplossing'. Daardoor kan iemand zich afgekappt voelen, niet gehoord.

Als iemand een probleem ervaart, is het belangrijker dat je luistert. Echt luisteren doet soms meer dan oplossen. Stap uit de actiemodus. Laat stiltes vallen. Leun achterover, geef de ander de ruimte. Daardoor kan iemand zelf met een oplossing komen.

3

Tip 3: Schiet eens uit je slof

Soms zou je wel willen zeggen: 'Je bent gewoon een rotmens!' of 'Ik heb wel wat beters te doen dan naar jouw gezeur te luisteren!'. Maar we doen het niet, omdat het vaak niet werkt.

Het is wél gezond om je hart te luchten tijdens teamvergaderingen. Vertel elkaar – in vertrouwen – waar jij je aan stoort. Deel verhalen. Schiet uit je slof. Lach erom. Soms is dat genoeg om weer fris verder te gaan.

Hoe werk jij beter samen met familie?

4

Tip 4: Wat jou niet raakt, raakt een ander wel

Wat doe jij wanneer een familielid altijd nét iets te dichtbij staat? Of met een dochter die klaagt dat een andere bewoner stinkt? Of tegen je schreeuwt? Wat ons tijdens de trainingen opviel: waar de ene zorgprofessional zich gruwelijk aan stoort, is voor de ander

totaal geen probleem. Neem in het teamoverleg de tijd om moeilijke situaties te bespreken. Luister naar elkaars verhalen en ontdek hoe het voor een ander is.

5

Tips van teams

Vijftien teams van ActiVite oefenden samen met de trainingsacteurs van Ervarea hun 'lastige situaties' in het contact met familie. VKI was erbij en verzamelde hun inzichten, oefeningen én tips voor de praktijk. Wil je alle 10 tips zien en meer leren over familieparticipatie?

Bekijk ons tipboekje op:
www.vankleefinstituut.nl/inspiratie/10-tips/.

Tip 5: Begrenzen is gezond

Mensen in de zorg vinden grenzen aangeven moeilijk. 'Ja, maar de familie heeft het al zo zwaar', wordt als 'excuus' gebruikt. We vergeten daardoor de kracht van begrenzen. Grenzen kunnen juist een gevoel van veiligheid geven. Met teamafspraken bescherm je elkaar. Dan kun je zeggen: 'Dat doen wij hier niet'. Grenzen zijn niet alleen goed voor jezelf, maar zorgen ook voor een ander.

Elk jaar bieden we je nieuwe bijeenkomsten over thema's die jou raken in je werk. Je kunt kiezen uit ons 'open aanbod' met workshops, conferenties en netwerken voor zorgverleners van meerdere zorgorganisaties. We geven ook workshops 'op maat', zodat je met je eigen collega's aan de slag kunt. Twee thema's vielen op dit jaar: er is stress én behoefte aan rust.

STRESS EN RUST

Nieuwe workshop voor leidinggevend:

Stress herkennen en omdraaien in je team

Stress is een natuurlijke, fysieke en adequate reactie op veranderingen. Het zorgt ervoor dat je het langer volhoudt en je je beter kunt concentreren. Maar als het stress-systeem te lang aanstaat, kun je minder effectief worden of zelfs uitvallen. In deze workshop leer je de signalen van stress bij anderen herkennen en het proces omdraaien. Kan dat? Ja, dat kan!

Als je de signalen van stress bij medewerkers (en jezelf!) gaat herkennen, kun je vaak eerder ingrijpen en het proces van effectieve stress naar chronische stress leren omdraaien.

De aanpak van Chronische Stress Reversal (CSR) geeft je handvatten hoe je de vitaliteit en het herstelvermogen van jouw team weer kunt opbouwen.

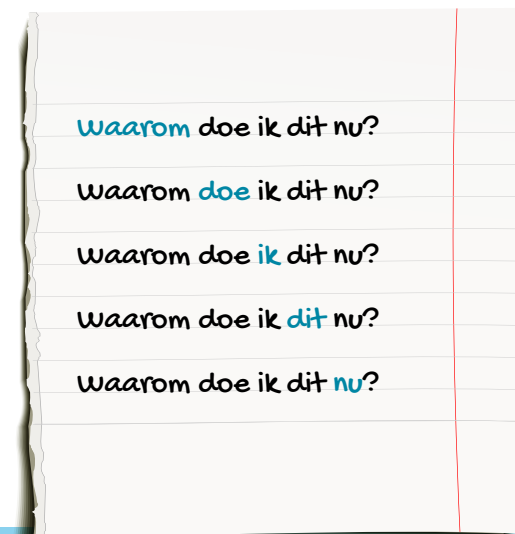
Actueel thema:

Rust in je hoofd en agenda!

Als zorgprofessional krijg je het steeds drukker. Je moet veel ballen tegelijk in de lucht houden. Je verzet geregeld veel werk met weinig collega's. En je hebt veel contacten om de zorg voor je cliënten goed te regelen. Maar hoe bereik je je doelen, hoe stel je prioriteiten en hoe houd je je taken overzichtelijk? Hoe breng je rust aan in je hoofd en agenda?

In 2021 gaven we de eerste workshops met als thema 'Rust in je hoofd en agenda'. Deelnemers leerden op verschillende manieren naar hun agenda kijken. Hoe plan je dingen? Maar ook, hoe serieus neem je jouw eigen grenzen?

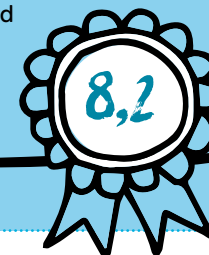
Een oefening die veel indruk maakte, was de eenvoudige vraag: 'Waarom doe ik dit nu?'.

Cijfers, cijfers, cijfers

In **2021** hebben we **70 WORKSHOPS** en bijeenkomsten georganiseerd over **30 VERSCHILLENDE ONDERWERPEN**.

Dat werd gewaardeerd met gemiddeld een

Welke thema's kwamen voorbij?

- Psychiatrie in de wijk
- Leren werken met de Wet zorg en dwang
- Bronnen van arbeidsvreugde
- Kijk op de wijk
- Intimiteit en seksualiteit
- E-health als ondersteuning thuis
- Preventie van agressief gedrag
- Ontgroeven
- Eigen regie
- Het creëren van een uitdagende omgeving voor mensen met dementie

>> Wil je weten welke bijeenkomsten de komende tijd op de agenda staan? Kijk op www.vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten.

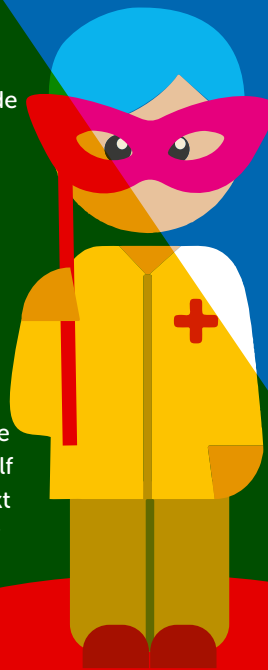
Op zoek naar Talent

Voor wie is het?

We hebben van ZonMw subsidie gekregen voor 25 verzorgenden IG of mbo-verpleegkundigen die zichzelf willen ontwikkelen. De aangesloten zorgorganisaties krijgen een vergoeding, zodat de deelnemers één dag per week kunnen werken aan hun praktijkverbetering.

Hoe ziet het traject eruit?

Het ontwikkeltraject duurt 9 maanden. De verzorgende of verpleegkundige kiest zelf een praktijkproject en maakt een plan. En krijgt 8 uur per week om eraan te werken, samen met zijn of haar team.

Wat is het?

In dit ontwikkeltraject van 9 maanden, krijgt het talent van 25 enthousiaste verzorgenden IG en mbo-verpleegkundigen een boost. Zij leren hun talenten kennen en werken concreet aan verbeteringen in hun eigen zorgpraktijk.

Wat doen wij?

Vanuit VKI en het Albeda Zorgcollege begeleiden we de zorgverleners met 6 leerzame modules, inspirerende lessen, een talentenscan, een praktische werkmap, coaching, intervisie en praktijkbegeleiding. Daarnaast krijgt de verzorgende of verpleegkundige steun van de teamleider en een werkbegeleider.

Wij hebben er zin in!

Wil je meer weten over dit leuke, nieuwe ontwikkeltraject?

Mail naar info@vankleefinstituut.nl.
Of kijk op www.vankleefinstituut.nl.

Wie kent de ouderenzorg nu beter dan verzorgenden en verpleegkundigen? Juist! Daarom geeft VKI samen met Albeda Zorgcollege en ZonMw 25 mbo-zorgverleners de kans om de zorg voor cliënten zélf te verbeteren. In het gloednieuwe ontwikkeltraject **Onbekend Talent** gaan zij stap voor stap aan de slag met een project uit hun eigen werkpraktijk. Zo versterken zij de zorg, zichzelf én hun team.

ZORGEN ZONDER DWANG

Wat doe je als jouw cliënt niet wil drinken? Of zijn huis verwaarloost? Geloof jij in 'niet zeuren en gewoon even doorpakken' of kijk je liever hoe het anders kan? Samen met een trainer van Ervarea en zorgorganisaties ActiVite en Laurens hebben we in 2021 vijf korte filmpjes en een werkboekje gemaakt over onvrijwillige zorgsituaties. Hiermee kun je zelf aan de slag met jouw collega's op een moment dat het jullie past.

Eén casus uitgelicht

Meneer Carelse is steeds bang geworden om onder de douche te gaan. Zorgverlener Karin twijfelde wat ze zou doen: toch maar even doorzetten of zoeken naar alternatieve manieren om haar cliënt te wassen?

Per filmpje geven we in het werkboekje kijktips en verdiepvragen, zoals:

- Wat valt je op?
- Herken je deze situatie of ken je een vergelijkbare situatie in je eigen werk?
- 'Even doorpakken', zegt de zorgprofessional in het filmpje. In welke situaties doe jij dat? En waarom?
- Kun je in deze situatie alternatieven bedenken?

Praktisch lespakket

Je kunt – alleen of met jouw collega's – de filmpjes bekijken en de vragen in het boekje doornemen. Speciaal voor teamleiders, kwaliteitsverpleegkundigen en wijkverpleegkundigen geven we daarnaast een korte training, zodat je weet hoe je de filmpjes en het werkboekje in je team kunt gebruiken. In het werkboekje beschrijven we ook kort de basis van de Wet zorg en dwang.

>> Nieuwsgierig geworden?
Je vindt de filmpjes en het werkboekje **hier** op onze site:
www.vankleefinstituut.nl.

Ik zorg buiten de lijntjes

Zorgen buiten de lijntjes? Waarom zou je dat willen doen?

Omdat het gaat over een frisse blik op momenten dat de standaardoplossingen niet werken. Het gaat over je mond opentrekken als je denkt dat jouw werk of de zorg er beter van wordt. Over trots zijn op je vak en opstaan als dat nodig is. Dat ben je misschien niet gewend. Buiten je eigen lijntjes... Maar je zult zien hoe je de zorg ermee verbetert. En jezelf.

Vertrouw op je eigen vakmanschap!

Nieuwsgierig geworden?
Lees en luister hier meer over zorgen buiten de lijntjes.

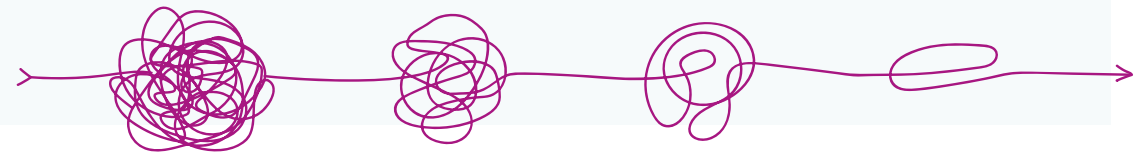

IN DE MAAK:

Lespakket over moeilijk en onbegrepen gedrag

Er is altijd veel belangstelling voor onze workshops over moeilijk en onbegrepen gedrag.

Zorgverleners komen dit gedrag veel tegen in hun werk. En weten niet altijd hoe ze kunnen omgaan met bijvoorbeeld narcisme, depressie of borderline gedrag. Samen met een trainer van Ervarea maken we ook over deze zorgsituaties een lespakket met filmpjes en werkboeken. **Houd onze website in de gaten!**

OOK OP DE AGENDA IN 2022

VKI vertaalt

- » Onderzoeksproject naar (in)continentiezorg
- » Werkboekje met tips en tests: Ben jij klaar voor de 21e eeuw?
- » Methodisch werken, werkmap voor trainers
- » VKI Vertaalt: wetenschappelijk onderzoek samengevat voor zorgverleners
- » Onderzoek en trainingen: 'Positief in gesprek over zelfredzaamheid'

Colofon

Dit jaarbericht is een uitgave van het Van Kleef Instituut.

Tekst: Tind, Nelly Dijkstra
Redactie: Annemarie Klaassen en Elvira Nijhof
Vormgeving: Mariël Lam, bno
Tekeningen: Auke Herrema/Locomotion
Fotografie: Dutch Photo Agency, Lagom Film en Gideon Bontenbal

**NIETS MISSEN EN
ALTIJD OP DE HOOGTE?**

Het Van Kleef Instituut is het kennis- en inspiratienetwerk van en voor zorgprofessionals. We doen onderzoek, organiseren workshops en maken praktisch (trainings)materiaal waarmee onze zorgpartners en hun medewerkers van elkaar kunnen blijven leren.

Blijf op de hoogte van je vak en schrijf je in voor de **maandelijkse nieuwsbrief** via www.vankleefinstituut.nl. Of volg ons op:

